

UZASADNIENIE

Pozwem z 30 grudnia 2013 roku A. K. (1) wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego A. K. (2) kwoty 334.648 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu, tytułem zachowku po G. K..

Powód wskazał, że w skład masy spadkowej po G. K. wchodzi: nieruchomości położona w Ł. przy ul. (...) o wartości 427.000 zł, wyposażenie tej nieruchomości w postaci sprzętu RTV, AGD, mebli, rzeczy gospodarstwa domowego – o łącznej wartości 5.500 zł, co najmniej 22.152 sztuk wyrobów gotowych (towaru) w postaci odzieży damskiej o łącznej wartości 366.093 zł, środki trwałe (maszyny służące do produkcji odzieży takie jak dziurkarki, guzikarki, overloki, paskarki, dwuigłówki, stebnówki, maszyny prasownicze, klejarki, noże krojce) o wartości 18.000 zł, pozostały sprzęt szwalni o wartości 2.000 zł, kwota uzyskana przez G. K. ze sprzedaży nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) – 520.000 zł. Wartość spadku powód określił na kwotę 1.338.593 zł. Pozwany A. K. (2) został powołany przez spadkodawczynię testamentem jako jedyny spadkobierca, gdyby doszło do dziedziczenia ustawowego powód i pozwany otrzymaliby po 1/2 części spadku.

(pozew k. 2-6)

Postanowieniem z 3 kwietnia 2014 roku zwolniono powoda od kosztów sądowych w części w zakresie opłaty sądowej od pozwu tj. ponad kwotę 3.000 zł.

(postanowienie k. 95)

Odpis pozwu doręczono pozwanemu 24 kwietnia 2014 roku.

(dowód doręczenia k. 100)

Pozwany A. K. (2) wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

W uzasadnieniu pozwany zakwestionował podaną przez powoda wartość spadku oraz wskazał, że dokonał na rzecz powoda w dniu 14 kwietnia 2014 roku wpłaty w łącznej kwocie 103.815 zł tytułem zachowku, nie dając tym samym powodu do wytoczenia niniejszego powództwa. W ocenie pozwanego wartość aktywów spadku wynosi 491.916 zł i obejmuje: nieruchomości przy ul. (...) w Ł. o wartości 410.000 zł, 22.152 sztuki nadprodukcji odzieży (leżaki magazynowe) o łącznej wartości 66.456 zł, meble, sprzęt RTV i pozostałe wyposażenie mieszkania o łącznej wartości 5.500 zł, środki zdeponowane na rachunku bankowym w wysokości 5.260 zł, sprzęt szwalniczy o łącznej wartości 4.700 zł. Jednocześnie pozwany wskazał na konieczność odliczenia od wartości spadku kosztów pogrzebu w części, która nie została pokryta przez zasilek pogrzebowy, tj. 10.910 zł. Czysta wartość spadku oceniona została przez pozwanego na 481.006 zł. Jednocześnie pozwany wskazał, że powód został przed laty obdarowany przez spadkodawczynię, zaś łączną wartość dokonanych darowizn określił na kwotę 150.000 zł. Pozwany podniósł również, że uwzględnienie żądanej przez powoda wysokości zachowku byłoby naruszeniem zasad współzycia społecznego, bowiem żądana wysokość wyczerpuje niemalże cały spadek. Pozwany zakwestionował również zasadność naliczania odsetek od zasądanego roszczenia od daty wcześniejszej niż dzień wyrokowania.

(odpowiedź na pozew k. 103-105)

Na rozprawie w dniu 23 lipca 2014 roku powód przystał na określenie wartości nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł. podawanej przez pozwanego, tj. na kwotę 410.000 zł.

(protokół rozprawy k. 172, 00:06:46-00:07:19)

W piśmie z 16 listopada 2015 roku powód sprecyzował roszczenie, określając wartość masy spadkowej na kwotę 1.429.171 zł, zaś zachówek należny dla powoda na kwotę 357.293 zł. Wniósł również o zasądzenie na swą rzecz kosztów postępowania.

(pismo procesowe k. 355-358)

Na rozprawie 7 lutego 2018 roku powód zmodyfikował roszczenie, domagając się zasądzenia na swą rzecz kwoty 254.792,75 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia pozwu do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty. Pozwany wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu. Strony określiły zgodnie wartość nakładów poniesionych na nieruchomości położoną przy ul. (...) w Ł..

(protokół rozprawy k. 597-600, 00:01:48-00:02:34, 01:08:20-01:14:32, pismo procesowe k. 593-594)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. K. zmarła 24 marca 2013 roku w Ł. pozostawiając jako spadkobierców ustawowych swoich dwóch synów: A. K. (1) i A. K. (2). Spadek po niej na podstawie testamentu notarialnego rep. A nr 697/2004 z dnia 24 lutego 2004 r. otwartego i ogłoszonego przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w dniu 20 czerwca 2013 roku nabył A. K. (2) w całości.

(kopia postanowienia z 8 sierpnia 2013 r. wydanego w sprawie III Ns 792/13 k. 226)

G. K. od lat 70-tych XX wieku prowadziła działalność gospodarczą polegającą na szyciu i sprzedaży ubrań damskich. Bardzo dbała o swoje dzieci, w miarę możliwości obdarowywała swoich synów.

(zeznania powoda na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:03:15-00:11:00 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173, 00:11:11-00:29:51, zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka J. S. - protokół rozprawy z 23.07.2014 r. k. 175-176, 01:04:03-01:21:55, zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49)

Spadkodawczyni mieszkała razem z synami przy ul. (...) w Ł.. W 1973 r. G. K. przekięgowała na A. K. (1) wkład mieszkaniowy dotyczący mieszkania położonego przy ul. (...), a sama przeprowadziła się razem z A. K. (2) do domu na ul. (...). Powód sprzedał lokal przy ul. (...) w 1995 r. i nabył spółdzielcze lokatorskie prawo do większego lokalu, które później przekształcił w prawo własnościowe.

(akta członkowskie k. 139, zeznania powoda na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:03:15-00:11:00 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173, 00:11:11-00:29:51, zeznania świadka B. K. – protokół rozprawy z 08.07.2016 r. k. 513-514, 01:00:50-01:23:58)

A. K. (1) radził sobie życiowo, otworzył szwalnię, zatrudniał wielu pracowników, dobrze zarabiał. Doszedł do wszystkiego wcześniej niż A., któremu było trochę trudniej. A. K. (2) dość długo mieszkał z matką w jej domu, jego żona szyła w kuchni, a on jeździł sprzedawać wyprodukowaną odzież na rynku. Ostatecznie dostał od matki wkład mieszkaniowy związany z mieszkaniem spółdzielczym na G. w Ł.. Było to mieszkanie po dziadkach, w którym udział miała spadkodawczyni i jej brat. Mieszkanie to pozwany w 1991 roku zamienił na większe, położone przy ul. (...) w Ł..

(zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka J. S. - protokół rozprawy z 23.07.2014 r. k. 175-176, 01:04:03-01:21:55, zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49, akta członkowskie SM (...) k. 399, zeznania świadka B. K. – protokół rozprawy z 08.07.2016 r. k. 513-514, 01:00:50-01:23:58)

Do 1992 roku swoją firmę odzieżową spadkodawczyni prowadziła razem z żoną A. E.. Bardzo dobrze im się wówczas wiodło, bo był boom na szytą przez ich firmę odzież. Później pozwany pomagał mamie w prowadzeniu działalności, zaś jego żona otworzyła własną firmę krawiecką. E. K. (1) wyszukiwała teściowej nowe modele, a sama korzystała z jej maszyn. Miały wspólnych klientów, nie było między nimi konfliktu. Spadkodawczyni zatrudniała trzech pracowników – dwie szwaczki i pomoc do prasowania. Klienci przychodzili do domu spadkodawczyni po towar, płacili gotówką. Spadkodawczyni wystawiała im faktury zakupu. A. K. (2) zajmował się prowadzeniem księgowości w firmie swojej żony i firmie swojej matki, wyszukiwał nowych klientów, a jednocześnie pracował jako inspektor budowlany. Od 1998 r. w firmie (...) pomagał syn pozwanego – K. K.. Był on zatrudniony i uzyskiwał wynagrodzenie ok. 1.400 zł brutto. Początkowo w firmie spadkodawczyni szło dobrze, ale z czasem działalność zaczęła podupadać. G. K. stopniowo zmniejszała liczbę zatrudnianych pracowników.

(zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zaświadczenie k. 206, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07, faktury za okres 2006-2009 r. k. 303-350, legitymacja ubezpieczeniowa E. K. (1) k. 442-443v, zeznania świadka E. K. (1) – protokół rozprawy z 20.01.2017 r. k. 537-537v, 00:03:15-00:30:41)

W 1993 roku A. K. (2) nabył niezabudowaną działkę w W. o powierzchni ok. 2 arów po okazyjnej cenie. Na działce tej wybudował piętrowy budynek murowany o powierzchni 32m².

(wypis aktu notarialnego k. 444-447v, zeznania świadka E. K. (1) – protokół rozprawy z 20.01.2017 r. k. 537-537v, 00:03:15-00:30:41)

W domu przy ul. (...), w którym spadkodawczyni mieszkała i prowadziła działalność, dochodziło do zalewania piwnicy. W 1997 r. G. K. zrobiła remont i później zdarzały się minimalne zalewania. Jednakże doszło do znacznego zalania wyprodukowanej odzieży, która została wysuszona i przeniesiona na strych. Na strychu przechowywane były także odpady z produkcji.

(zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07)

Spadkodawczyni chciała zmienić branżę i zająć się obrotem nieruchomościami. W 1999 r. nabyła niezabudowaną działkę położoną przy ul. (...) w Ł.. A. K. (2), z racji posiadanego wykształcenia i umiejętności, zajmował się gromadzeniem materiałów i nadzorem nad budową domu na tej nieruchomości. W latach 2000-2002 pozwany zainwestował w budowę własne środki finansowe – pracował on w tym czasie na półtora etatu w firmie budowlanej, prowadził handel. Zarówno spadkodawczyni, jak i pozwany zainwestowali w budowę po ok. 150.000 zł.

(zestawienie wydatków, faktury k. 158-169, zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07, zeznania świadka B. K. – protokół rozprawy z 08.07.2016 r. k. 513-514, 01:00:50-01:23:58, zeznania świadka E. K. (1) – protokół rozprawy z 20.01.2017 r. k. 537-537v, 00:03:15-00:30:41)

A. K. (2) w latach 2001-2007 uzyskiwał przychody z własnej działalności gospodarczej. Planował on zakup działki – uiścił zaliczkę, a następnie okazało się, że został oszukany przez sprzedawców - wskutek zatajenia przez sprzedających wad prawnych nieruchomości, pozwany odstąpił od zakupu tej działki. W 2005 roku pozwany kupił dom na ul. (...) w Ł. – na jego zakup uzyskał środki z zamiany mieszkania położonego przy ul. (...) oraz z kredytu hipotecznego. Kredyt został spłacony w całości w maju 2014 r.

(zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, kopia aktu notarialnego k. 203-205, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07, zeznania podatkowe k. 375-394, akta członkowskie SM (...))

k. 399, wyrok w sprawie VI K 154/02 z 18.09.2003 r. k. 448-449, zeznania świadka E. K. (1) – protokół rozprawy z 20.01.2017 r. k. 537-537v, 00:03:15-00:30:41, informacje o rachunku bankowym k. 622-625)

W dniu 9 września 2008 r. G. K. sprzedała nieruchomość położoną przy ul. (...), uzyskując z tego tytułu kwotę 520.000 zł, z czego 200.000 zł przekazała A. K. (2), jako zwrot jego nakładów na tę nieruchomość. Na sprzedanej działce posadowiony był budynek mieszkalny w stanie surowym zamkniętym.

Pieniądze ze sprzedaży domu zostały ulokowane na koncie spadkodawczyni, z którego wypłaty robił K. K., posiadający upoważnienie udzielone przez spadkodawczynię. Wypłacane środki przeznaczone były na bieżącą działalność spadkodawczyni, na drobne remonty, na jedzenie. Zdarzyło się, że trzeba było wypłacić pieniądze z konta na wypłaty dla pracowników. Część pieniędzy lokowano w produktach bankowych. Spadkodawczyni co miesiąc otrzymywała wyciągi ze stanem konta, zatem miała rozeznanie co do rozdysponowania zgromadzonych środków.

Część pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży domu, w kwocie ok. 100.000 zł, spadkodawczyni darowała swojemu wnukowi – synowi A. K. (2), z przeznaczeniem na zakup mieszkania dla niego.

(zeznania powoda na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:03:15-00:11:00 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173, 00:11:11-00:29:51, zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07, historia lokat terminowych k. 402-438)

W ostatnim okresie spadkodawczyni zatrudniała tylko syna pozwanego - K. K.. Zaprzestała prowadzenia swojej działalności z końcem 2012 roku. Na dzień 2 stycznia 2013 roku sporządzono inwentaryzację końcową, stwierdzono 8.780 sztuk asortymentu w postaci różnej odzieży damskiej. Po prowadzonej działalności zostało wyposażenie szwalni w postaci maszyn szwalniczych: 4 overloki, 3 stębnówki, 2 stare stębnówki nieużywane, dziurkarka, guzikarka, podszywarka, gumiarcka i dwuigłówka. Były również maszyny dziewiarskie, ale spadkodawczyni jeszcze przed śmiercią je zełomowała.

(wydruk (...) k. 9, arkusz spisu z natury k. 121, zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07)

G. K. do śmierci mieszkała w swoim domu przy ul. (...). Była sprawna, niezależna. Przed śmiercią cierpiała na przepuklinę brzuszną nieoperacyjną, jeździła na prywatną rehabilitację.

(zeznania powoda na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:03:15-00:11:00 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173, 00:11:11-00:29:51, zeznania świadka J. S. - protokół rozprawy z 23.07.2014 r. k. 175-176, 01:04:03-01:21:55)

Pochówkiem zmarłej matki zajął się A. K. (2). Uzyskany z ZUS zasiłek pogrzebowy przeznaczył on na zakup trumny, wieńców, przechowywanie i przygotowanie ciała do pochówku. Nadto poniósł on koszt zakupu pomnika (6.850 zł), koszty wykopania grobu i opłatę na rzecz administracji cmentarza (2.660 zł), rozbiórkę i wywóz starego pomnika (700 zł), pogłębienie grobu (700 zł).

(pokwitowania i rachunki k. 116-119, k. 450)

Po śmierci matki A. K. (2) sprzedał część maszyn za 4.000 zł, część zełomował – uzyskał 700 zł, dwie maszyny zostawił sobie. Odzież pozostała po działalności produkcyjnej spadkodawczyni, wyprodukowana w okresie 3-4 lat przed jej śmiercią, zgromadzona była w piwnicy, na strychu i w dwóch pokojach na piętrze w domu przy ul. (...). Pozwany przechowywał tę odzież w takich samych warunkach, jak robiła to spadkodawczyni. Część odzieży wisiała na wieszakach, a część leżała na kupie, czy w workach. Strony starały się zliczyć pozostałą odzież – po zliczeniu części,

tj. ponad 14.000 sztuk ustalono, że było łącznie 22.000 sztuk odzieży. Pozwany w 2014 roku sprzedał część odzieży – 50 sztuk za cenę 1.000 zł. Spadkodawczyni miała dwa rachunki bankowe w banku Millennium – w chwili śmierci na jednym zgromadzone było 5.000 zł, na drugim nic nie było.

(zeznania pozwanego na rozprawie 09.11.2018 r. k. 643, 00:11:00-00:22:42 w zw. z jego wyjaśnieniami na rozprawie 23.07.2014 r. k. 173-175, 00:29:51-00:59:08, zeznania świadka D. D. – protokół rozprawy z 23.07.2014 r. k. 176-177, 01:21:55-01:35:35, zestawienie operacji na rachunkach bankowych k. 180-183, zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49)

A. K. (1) zabrał do siebie część odzieży wyprodukowanej przez firmę jego matki, ale po 2-3 tygodniach odwiózł ją do A. K. (2).

(zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49, zeznania świadka K. K. – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 210-213, 00:44:49-01:39:07)

I. D. (1) – córka A. K. (1) dostała od A. K. (2) biżuterię po babci w postaci pary złotych kolczyków, złotego pierścionka i złotej bransolety.

(zeznania świadka I. D. (1) – protokół rozprawy z 12.12.2014 r. k. 208-210, 00:03:38-00:44:49)

A. K. (2) w marcu 2014 roku sprzedał nieruchomość przy ul. (...) w Ł. za cenę 410.000 zł.

(kopia aktu notarialnego k. 110-113)

Pozwany dokonał w dniu 14 kwietnia 2014 roku przelewu środków na rzecz A. K. (1) w kwocie 1.315 zł z opisem: „z tytułu spadku” oraz 102.500 zł z opisem: „za sprzedaż nieruchomości Namiotowa 26”.

(potwierdzenia przelewu k. 108-109)

W toku postępowania ustalono, że w skład masy spadkowej po G. K. wchodziło kilka maszyn szwalniczych, których całkowitą wartość można określić na 4.750 zł. Ustalając wartość oszacowania przyjęto, że maszyny były w pełni sprawne, jednocześnie były to wyroby nienowoczesne i cieszące się umiarkowanym popytem. Maszyny te pochodziły sprzed prawie 25 lat, miały 14% roczny odpis amortyzacyjny, co oznacza, że uznawane są za szybko zużywające się. Takie maszyny powinny być zełomowane i jednocześnie wskazuje to na ich niską wartość. W przypadku maszyn istotnym czynnikiem jest nowoczesność rozwiązań technicznych. Istnieje bardzo duża rozbieżność cen tych samych maszyn – najważniejszym czynnikiem cenotwórczym jest udokumentowany stan techniczny i gwarancja serwisowa – maszyny wchodzące w skład masy spadkowej tych cech nie miały.

(opinia pisemna biegłego z zakresu wyceny ruchomości mgr P. G. k. 558-565 uzupełniona opiniami pisemnymi k. 584-585, k. 626-629 oraz opinią ustną na rozprawie 07.02.2018 r. k. 598-599, 00:05:04-00:35:52, opinia pisemna biegłego ds. urządzeń przemysłowych mgr inż. J. B. k. 249-252, uzupełniona opinią pisemną k. 460-461v oraz opinią ustną na rozprawie 07.02.2018 r. k. 599, 00:35:52-01:04:53)

Odzież wchodząca w skład masy spadkowej pochodziła z lat 2005-2009, co pozwala przyjąć, że w 2013 roku nie stanowiła towaru pełnowartościowego. Odzież – szczególnie damska – jest towarem sezonowym, na co wpływ mają użyte materiały i dodatki jak i fasony, wzornictwo i kolory. W początkach lat 2000-ych wymogi stawiane zarówno producentom, jak i handlowcom były nieporównywalnie niższe od aktualnie obowiązujących regulacji i oczekiwań potencjalnych odbiorców.

Należało przyjąć, że przedmiotowa odzież należała w marcu 2013 roku do grupy towarów określanej jako „stock”, to znaczy, że nie kwalifikowała się do typowego obrotu. Towary określane jako stock'i bywają przedmiotem obrotu – z reguły jako całość – bez możliwości selekcji, ich cechą charakterystyczną jest niska cena. Wartość rynkową

poszczególnych sztuk odzieży można określić jako znikomą, bowiem kwota uzyskana ze sprzedaży pojedynczych sztuk nie pokryłaby kosztów związanych ze sprzedażą.

Po śmierci spadkodawczyni nie został sporządzony spis masy spadkowej – nie została przeliczona produkcja gotowa, półfabrykaty, surowce i dodatki oraz urządzenia produkcyjne, zaś strony zgodnie twierdziły, że po 2013 roku miała miejsce wyprzedaż towaru. Przyjęto, że w skład wyprodukowanej przez spadkodawczynię odzieży wchodziło: 16.081 szt. spódnic, 3.979 szt. spodni, 204 szt. garsonek i żakietów, 988 szt. bluzek, 114 szt. koszulek, 426 szt. garsonek, 360 szt. czapek futrzanych. Była to odzież wyprodukowana w warunkach rzemieślniczych, co stanowi, że jej jakość odbiegała in minus od produkcji przemysłowej, w pełni profesjonalnej. Rodzaj konfekcji, materiały używane do produkcji, technologia wytwarzania, wzornictwo, sposób oznaczeń – metki, brak opakowań indywidualnych i sposób sprzedaży – ekspozycji wskazują, że głównymi odbiorcami przedmiotowej konfekcji byli kupcy działający na targach i bazarach. Bazarowa sprzedaż konfekcji charakteryzuje się niskimi cenami. Wyposażenie odzieży w opakowanie, znaki firmowe i znaki informacyjne ma szczególne znaczenie przy klasyfikacji danego towaru do określonej formy sprzedaży.

Metki i inne trwałe oznaczenia są mocowane do ubrań – wszywane w czasie procesu produkcji. Do gotowej, uszytej odzieży bywają dodawane różnego rodzaju przywieszki, które z reguły mają charakter reklamowy. Wszycie lub przyszywanie metek do gotowej konfekcji – nawet w warunkach produkcji chałupniczej, jest procesem trudnym – czasochłonnym, a przez to kosztownym. Każde podwyższenie ceny przedmiotowej odzieży, znacząco obniży szanse jej zbycia jako stock. Sprzedaż detaliczna przedmiotowej odzieży – o znikomej wartości – nie jest opłacalna ekonomicznie. Z uwagi na powyższe, pomijając kwestie techniczne związane z określeniem składu użytych surowców (badanie laboratoryjne składu surowcowego jednej sztuki odzieży to koszt nawet kilkuset złotych) oraz druku metek i wszywek – uzupełnienie przedmiotowej odzieży o wymagane oznaczenia jest nieopłacalne pod względem ekonomicznym.

Jedynym sposobem uzyskania jakiegokolwiek kwoty za wyprodukowaną odzież jest próba jej sprzedaży na rynki pozaeuropejskie, na których nie obowiązują restrykcyjne regulacje. Jednocześnie wszystkie próby sprzedaży przedmiotowej odzieży wymagają dużego zaangażowania czasu i energii – przy niepewnych wynikach.

Hipotetyczną wartość towaru rynkowego można określić jako jego cenę transakcyjną. Jest to faktycznie, realnie uzyskana korzyść finansowa netto. W przypadku odzieży – zarówno nowej, jak i używanej, po nieudanych próbach sprzedaży na rynku detalicznym bywa oferowana do obrotu w formie „małych stock’ów”. Na giełdach internetowych ogłaszają się firmy oferujące do sprzedaży odzież w partiach – w workach o wadze 20 kg, za cenę w granicach 5-7 zł/kg.

Ostateczna wartość niezbywalnych wszystkich towarów może być ceną surowców wtórnych, czyli surowców, z jakich dany towar został wyprodukowany. Ostatecznie zatem wartość rynkowa produktów może być ujemna – należą do nich głównie opakowania z tworzyw sztucznych oraz inne wyroby wymagające utylizacji.

Aktualnie skup tekstyliów prowadzony jest przez wiele firm, zajmujących się głównie produkcją tzw. szarpanki, stanowiącej surowiec do produkcji filców i materiałów ocieplających, wygłuszających. Skupują one wyłącznie tkaniny i dzianiny w formie odpadu produkcyjnego, ścinek. Skup tekstyliów w formie konfekcji nie jest prowadzony od nie mniej niż 5-ciu lat.

(opinia pisemna biegłego z zakresu wyceny ruchomości mgr P. G. k. 558-565 uzupełniona opiniami pisemnymi k. 584-585, k. 626-629 oraz opinią ustną na rozprawie 07.02.2018 r. k. 598-599, 00:05:04-00:35:52)

Powyższe ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o powołane dowody z załączonych dokumentów, przesłuchania wskazanych świadków oraz samych stron. Strony zgodnie ustaliły, że w skład masy spadkowej po G. K. wchodziła nieruchomość położona przy ul. (...) o wartości 410.000 zł, przyjęły zgodnie wartość wyposażenia tego domu na kwotę 5.500 zł oraz ustaliły wartość nakładów poczynionych na nieruchomość przy ul. (...). W skład masy spadkowej wchodziła również wyprodukowana w ramach działalności gospodarczej spadkodawczyni odzież, maszyny oraz środki zgromadzone na rachunkach bankowych, jednak w tym zakresie stanowiska stron były rozbieżne.

Zeznania stron i świadków, w zasadniczej części były spójne. Świadkowie twierdzili, że spadkodawczyni prowadziła działalność gospodarczą, która przynosiła znaczne dochody oraz że kupiła nieruchomości przy ul. (...) celem sprzedania jej z zyskiem. Żaden ze świadków nie miał szczegółowej wiedzy w jaki sposób spadkodawczyni dysponowała tymi środkami. Nie wykazano, że posiadane środki darowała ona w całości bądź znacznej części na rzecz A. K. (2). W tym zakresie twierdzenia powoda pozostały gołosłowne.

J. S. nie miała dokładnych informacji, jaki majątek pozostawiła po sobie G. K., ani czy jej działalność przynosiła zysk. Również D. D. nie wiedział, czy działalność gospodarcza spadkodawczyni przynosiła zysk. I. D. (2) swoją wiedzę o decyzjach finansowych spadkodawczyni czerpała z informacji uzyskanych od A. K. (1), nie rozmawiała z G. K. ile i jakie środki przekazywała ona na rzecz A. K. (2). B. K. twierdziła, że spadkodawczyni przez całe lata wspomagała A. K. (2), jednakże nie miała wiedzy, w jakich kwotach było to dofinansowanie. Ł. Ś. nie miała szczegółowych informacji dotyczących darowizn, których G. K. miała udzielać pozwanemu.

Jednocześnie spadkodawczyni obdarowała każdego z synów mieszkaniem, przez długi czas wspólnie prowadziła firmę z żoną A. K. (2), który jeszcze po rozwiązaniu tej współpracy pomagał matce w prowadzeniu księgowości. Również wspólnie dokonali nakładów na nieruchomości przy ul. (...) – pozwany w tym czasie planował kupno nieruchomości – nie wykazano, aby nie dysponował wystarczającymi środkami, które mógłby zainwestować w nieruchomości matki, jednocześnie był inspektorem nadzoru budowlanego, zatem część nakładów stanowiła jego osobista praca. Powód nie wykazał zatem, aby kwota 200.000 zł przekazana pozwanemu przez matkę po sprzedaży nieruchomości przy ul. (...), nie stanowiła zwrotu jego nakładów.

Ustalając wartość ruchomości wchodzących w skład majątku spadkowego (maszyn i odzieży), Sąd oparł się w pełni na opinii biegłych sądowych z zakresu wyceny ruchomości mgr P. G. oraz biegłego ds. urządzeń przemysłowych mgr inż. J. B.. Sąd uznał, że przedstawione opinie są rzetelne i fachowe i jako takie w pełni przydatne dla celów dowodowych. Biegli, w pisemnych i ustnych opiniach uzupełniających, wyjaśnili wszelkie wątpliwości stron. Nadto wycena sporządzona przez obu biegłych w zakresie wyceny maszyn była zbieżna z kwotą uzyskaną przez pozwanego w wyniku sprzedaży i zełomowania części z nich.

Nieistotna dla rozstrzygnięcia jest okoliczność sprzedaży części z odzieży oraz zełomowania kilku maszyn jeszcze przed wszczęciem niniejszego postępowania, ponieważ zmiana właściciela nie miała wpływu na powstanie ewentualnego obowiązku zapłaty zachowku.

Dokonując wyceny odzieży Sąd nie oparł się na opinii biegłej z zakresu odzieżownictwa inż. E. K. (2). Sporządzona przez biegłą wycena odzieży nie uwzględniała aktualnych przepisów dotyczących wymagań stawianych odzieży wprowadzanej na rynek, tzn. konieczności posiadania metek informujących o składzie materiałowym tkaniny. Jednocześnie opinia zawierała nieścisłości, które nie pozwalały na jej zaakceptowanie. Biegła wskazała, że cała zgromadzona odzież pochodzi z lat 2005-2009, etykiety jednostkowe nie związane na stałe z wyrobem (zamocowane punktowo) zawierały podstawowe informacje o wyrobie, niemożliwa jest jednoznaczna identyfikacja surowca, z którego został uszyty (k. 480-481). Równocześnie biegła wskazała, że nie jest możliwe sprzedawanie wyrobów odzieżowych bez metek oraz niezbędne byłoby obniżenie wartości odzieży o wartość robocizny mającej na celu przygotowanie odzieży do sprzedaży (k. 618v). Biegła wskazała, że większość odzieży ma klasyczny krój, jednocześnie należałoby obniżyć wartość części odzieży z uwzględnieniem sezonowości, kolorystyki, rozmiarów. Wskazywała także na okoliczność, że cały asortyment można nazwać stock'iem, jeśli nie jest bieżącą produkcją (a w niniejszej sprawie cały asortyment pochodził z lat 2005-2009), co wiąże się z obniżeniem wartości – bez sprecyzowania zakresu tego obniżenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powód częściowo cofnął pozew bez zrzeczenia się roszczenia - ponad kwotę 254.792,75 zł, zaś pozwany wprost wyraził na to zgodę.

Zgodnie z art. 203 § 1 k.p.c. powód, aż do wydania wyroku, może cofnąć pozew bez zgody pozwanego, jeżeli cofnięcie połączone jest ze zrzeczeniem się roszczenia. W niniejszej sprawie powód nie zrzekł się roszczenia, jednakże pozwany wyraził zgodę na częściowe cofnięcie pozwu. Ponadto w ocenie sądu okoliczności sprawy nie wskazywały, aby czynności te były niedopuszczalne ze względu na sprzeczność z prawem lub zasadami współżycia społecznego, ani ze względu na zamiar obejścia prawa (art. 203 § 4 k.p.c.).

Wobec skutecznego cofnięcia powództwa należało umorzyć postępowania w zakresie kwoty 79.855,25 zł (334.648 zł – 254.792,75 zł) na podstawie art. 355 § 1 i 2 k.p.c., o czym orzeczono w pkt 1 wyroku.

Zgodnie z art. 991 §1 k.c. zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek).

Powołany wyżej przepis określa wąski krąg osób potencjalnie uprawnionych do zachowku, uzależniając dodatkowo powstanie ich roszczenia od tego, by w konkretnym stanie faktycznym były one powołane do spadku z ustawy.

Zachówek może zostać zrealizowany wobec uprawnionego w kilku formach: bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny - a więc za życia spadkodawcy, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, a dopiero, jeśli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku w żadnej z tych form - przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej do pokrycia zachowku albo jego uzupełnienia.

Przechodząc na grunt n/n sprawy Sądu zważył, że z całokształtu materiału dowodowego wynika, iż powód przynależy do kręgu osób, które byłyby powołane do spadku z ustawy, gdyż jest synem (zstępnym) spadkodawczyni G. K..

W rozpoznawanej sprawie bezspornym jest, iż testament G. K. nie zawiera stosownej treści oświadczenia woli spadkodawczyni, skutkującego wydziedziczeniem spadkobiercy ustawowego A. K. (1) (art. 1008 i 1009 k.c.). Powód nie został również pozbawiony, przysługującego mu z mocy ustawy, prawa do zachowku w drodze sądowego orzeczenia o uznaniu go za niegodnego dziedziczenia, zatem przysługuje mu prawo do zachowku i związane z nim, w myśl art. 991 § 2 k.c. roszczenie przeciwko A. K. (2) o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku, którego nie otrzymał w postaci darowizny, powołania do spadku ani zapisu.

W myśl art. 991 § 1 k.c. wysokość należnego uprawnionemu zachowku odpowiada połowie wartości udziału, który przypadłby mu przy dziedziczeniu ustawowym.

Zgodnie z przepisem art. 931 § 1 k.c. dzieci spadkobiercy i jego małżonek dziedziczą w pierwszej kolejności, a ich udziały w spadku są równe. Ponieważ, zgodnie z ustawą, spadkobiercami po G. K. byłyby dwójka jej dzieci, każdemu z nich przypadłoby po 1/2 części spadku. Wobec tego należny powodowi zachówek stanowiąc połowę wartości tak obliczonego udziału w spadku odpowiada równowartości 1/4 majątku spadkowego.

Podstawę obliczenia zachowku stanowi tzw. substrat zachowku, który stanowi czystą wartość spadku (powstałą z odliczenia od wartości aktywów długów spadkowych), powiększoną o darowizny podlegające zaliczeniu zgodnie z zasadami art. 994 i n. k.c. Obliczenie zachowku następuje na podstawie wartości spadku ustalonej według stanu z chwili otwarcia i cen z daty orzekania o roszczeniach z tego tytułu (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1985 r., III CZP 75/84, OSN 1985, nr 10, poz. 147).

W myśl art. 996 k.c. darowiznę uczynioną przez spadkodawcę uprawnionemu do zachowku zalicza się na należny zachówek. Chodzi tutaj co najmniej o te darowizny, które zostały doliczone do substratu zachowku przy obliczeniu zachowku konkretnego uprawnionego. Nie będą podlegać zaliczeniu na zachówek drobne darowizny przyjęte zwyczajowo w danych stosunkach. Nie ulega wątpliwości, że zaliczeniu podlegają darowizny dokonane na rzecz uprawnionego, bez względu na czas ich dokonania – darowizny takie są zawsze doliczone do substratu zachowku

(art. 994 k.c.). Wartość przedmiotu darowizny oblicza się według stanu z chwili jej dokonania, a według cen z chwili ustalania zachowku (art. 995 k.c.).

W niniejszej sprawie nie wykazano, aby spadkodawczyni dokonała na rzecz A. K. (2) darowizny, która podlegałaby doliczeniu do substratu zachowku.

W realiach n/n sprawy do substratu zachowku Sąd Okręgowy przyjął wartość domu przy ul. (...) w kwocie 410.000 zł, wyposażenie tego domu – 5.500 zł, maszyny stanowiące wyposażenie szwalni – 4.750 zł oraz środki zgromadzone na rachunku bankowym spadkodawczyni – 5.260 zł.

Sąd przyjął, że odzież pozostała po działalności produkcyjnej spadkodawczyni nie ma wartości handlowej. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z 27 września 2011 r. w sprawie nazewnictwa włókien tekstylnych oraz etykietowania i oznakowywania składu surowcowego wyrobów włókienniczych, a także uchylecia dyrektywy Rady 73/44/EWG oraz dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 96/73/WE i (...) (Dz.U.UE.L.2011.272.1), w celu wzmocnienia ochrony konsumentów, wprowadzono konieczność umieszczania na produktach tekstylnych wszywek bądź etykiet obejmujących podanie składu surowcowego. Odzież stanowiąca masę spadkową nie posiadała metek ani wszywek określających skład surowcowy. Wszycie lub przyszywanie metek do gotowej konfekcji – nawet w warunkach produkcji chałupniczej, jest procesem trudnym – czasochłonnym, a przez to kosztownym. Każde podwyższenie ceny przedmiotowej odzieży, znacząco obniży szanse jej zbycia jako stock. Sprzedaż detaliczna przedmiotowej odzieży – o znikomej wartości – nie jest opłacalna ekonomicznie. Z uwagi na powyższe, pomijając kwestie techniczne związane z określeniem składu użytych surowców (badanie laboratoryjne składu surowcowego jednej sztuki odzieży to koszt nawet kilkuset złotych) oraz druku metek i wszywek – uzupełnienie przedmiotowej odzieży o wymagane oznaczenia jest nieopłacalne pod względem ekonomicznym.

Tym samym, przy założeniu, że niemożliwe będzie uzyskanie realnej ceny za wyprodukowaną odzież, zaś jej sprzedanie będzie się wiązało z dołożeniem nakładów przewyższających jej wartość, należało zgodnie z zasadami współżycia społecznego, przyjąć zerową jej wartość. Jednocześnie zgodnie z poglądem Sądu Najwyższego, wyrażonym w uchwale z dnia 19 maja 1981 r., w sprawie o zachówek nie jest wyłączone obniżenie wysokości należnej z tego tytułu sumy na podstawie art. 5 k.c. ze względu na sytuację osobistą, rodzinną lub majątkową osoby obowiązanej do wypłaty zachowku lub gdyby z innych przyczyn wysokość ta byłaby nadmierna (Uchwała SN z dnia 19 maja 1981 r. III CZP 18/81, OSNC 1981/12/228). W ocenie Sądu, na podstawie zebranego materiału dowodowego, zachodzą wystarczające przesłanki do przyjęcia, celem obliczenia substratu zachowku, zerowej wartości wyprodukowanej przez spadkodawczynię w latach 2005-2009 odzieży, w oparciu o klauzulę zawartą w art. 5 k.c.

Natomiast do długów spadkowych, o które pomniejszeniu podlega wartość majątku spadkowego, Sąd zaliczył, zgodnie z dyspozycją art. 922 k.c., należności z tytułu kosztów pogrzebu spadkodawczyni, wynikające ze złożonych dokumentów, w kwocie 10.910 zł (faktury i rachunki k. 116-119, k. 450).

W świetle powyższych rozważań masa czynna spadku, stanowiąca różnicę wartości majątku spadkowego w postaci nieruchomości przy ul. (...), wyposażenia domu, maszyn, środków zgromadzonych na rachunku i długów spadkowych, wynosi 425.510 zł - 10.910 zł = 414.600 zł, wobec czego należny powodowi zachówek, określony jako 1/4 udziału w tak wyliczonej masie czynnej spadku, stanowi kwotę 103.650 zł (w tym 102.500 zł tytułem zachowku z nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł., co do którego to roszczenia powód cofnął powództwo w toku postępowania).

Jeszcze przed wszczęciem n/n postępowania A. K. (2) dokonał zapłaty zachowku na rzecz A. K. (1) – w kwocie 1.315 zł z opisem: „z tytułu spadku” oraz 102.500 zł z opisem: „za sprzedaż nieruchomości Namiotowa 26”, na którą to okoliczność pozwany złożył do akt sprawy stosowne dokumenty przelewu potwierdzające spłatę kwoty 103.815 zł. Okoliczność ta została zresztą także wprost przyznana przez pozwanego.

Wobec powyższego Sąd przyjął, że pozwany uiszczył na rzecz powoda cały należny mu zachówek po G. K., wobec czego powództwo w zakresie żądanej kwoty 254.792,75 zł należało oddalić.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu i obciążył powoda, jako stronę przegrywającą proces, kosztami poniesionymi przez stronę pozwaną. Wprawdzie powód korzystał w niniejszym postępowaniu ze zwolnienia od kosztów sądowych, jednakże zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu stronie przeciwnej (art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz.U. Nr 167, poz. 1398 z późn. zm.). W niniejszej sprawie nie wystąpił szczególny przypadek uzasadniający odstąpienie od obciążenia powoda kosztami postępowania poniesionymi przez pozwanego (art. 102 k.p.c.). Koszty procesu poniesione przez pozwanego wyczerpują się w kwocie 8.248,78 złotych, na którą to kwotę składa się wynagrodzenie za czynności pełnomocnika pozwanego w kwocie 7.200 złotych (§ 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz.U. Nr 163, poz. 1348 w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz.U.2015.1800), opłata skarbową od pełnomocnictwa - 17 zł oraz zaliczki uiszczone na opinie biegłych - 1.031,78 zł (art. 130⁴ k.p.c.).

Sąd kierując się wskazaniem zawartym w art. 80 w zw. z art. 84 ust. 2 przytoczonej wyżej ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w punkcie 5 wyroku nakazał zwrócić powodowi kwotę 28,30 zł zaś pozwanemu kwotę 792,12 zł tytułem niewykorzystanych zaliczek na wynagrodzenie biegłego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.